

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 26. septembra 2023. godine
Br.ref.:AGJ 2281/23

PRESUDA

u

slučaju br. KI64/23

Podnositeljka

Mejrem Qehaja Rexha

**Zahtev za ocenu ustavnosti prekomernog trajanja sudskog postupka pred
Osnovnim sudom u Đakovici u vezi sa predmetom [C. br. 546/18]**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija i
Enver Peci, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Mejrem Qehaja Rexha, sa prebivalištem u Đakovici, koga zastupa Ylli Bokshi, advokat iz Đakovice (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava prekomerno trajanje sudskog postupka u slučaju [C. br. 546/18], koji se sprovodi u Osnovnom sudu u Đakovici [u daljem tekstu: Osnovni sud].

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti gore navedenog postupka, kojim podnositeljka zahteva navodi povredu njenih prava zagarantovanih članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo [u daljem tekstu: Ustav], u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] Evropske konvencije o ljudskim pravima [u daljem tekstu: EKLJP].

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32 [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023 je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15 dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe gore navedenog Poslovnika o radu. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78 (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018 i dalje će se primenjivati u slučajevima registrovanim u Sudu pre njegovog ukidanja, samo ako i u meri u kojoj su povoljnije za strane.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 15. marta 2023. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 31. marta 2023. godine, predsednica Suda je, odlukom br. GJR.KI64/23, imenovala sudiju Radomira Labana za sudiju izvestioca i odlukom KSH.KI64/23 imenovala članove Veća za razmatranje, u sastavu sudija: Gresa Caka Nimani (predsedavajuća), Bajram Ljatifi i Safet Hoxha (članovi).
8. Dana 4. aprila 2023. godine, Sud je obavestio podnositeljku o registraciji zahteva. Istog datuma, kopija zahteva podnositeljke je dostavljena Osnovnom sudu.
9. Dana 27. aprila 2023. godine, Sud je zatražio od podnositeljke zahteva dodatne dokumente, odnosno kompletan i originalni dosije predmeta [C.br. 546/18].
10. Dana 10. maja 2023. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu kompetan i originalni dosije predmeta.
11. Dana 31. avgusta 2023. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva. Istog dana, Sud je jednoglasno utvrdio (i) da je zahtev podnositeljke prihvatljiv; i (ii) da je došlo do povrede

člana stava 2. člana 31. Ustava u vezi sa stavom 1. Člana. 6 EKLJP-a, u pogledu prava na pravično i nepristrasno suđenje u razumnom vremenskom roku.

Pregled činjenica

12. Dana 11. decembra 2008. godine, podnositeljka zahteva je podnela Opštinskom sudu u Đakovici [u daljem tekstu: Opštinski sud] tužbu za utvrđivanje prava svojine na nepokretnosti protiv tuženih (R.B.), (A.D.), (I.D.), (I.D.) [u daljem tekstu: tuženi]. Podnositeljka zateva je tužbenim zahtevom navodio da je nepokretnost pod brojem [5018/3], površine 0,05,96 ha, zemljište IV klase, kupio od lica po imenu (SH.B). Poslednje navedeni je kupio imovinu od tuženih 19. aprila 1996. godine. Međutim, tuženi su odbili da prenesu vlasništvo ove nepokretnosti na podnositeljke zahteva.
13. Podnositeljka zahteva je tražila od Opštinskog suda da utvrdi njeno pravo na gore navedenoj imovini i da obaveže tužene da prenesu vlasništvo nad nepokretnom imovinom na njega. Podnosilac zahteva je takođe predložio određivanje privremene mere, sa sumnjom da bi tužioci mogli da prodaju ili otuđe predmetnu imovinu.
14. Dana 4. juna 2009. godine, Opštinski sud je, rešenjem [C. br. 863/08], pozvao tužene da u roku od 15 dana dostave odgovor na tužbu, sa svim dokazima. Opštinski sud je upozorio tužene da će, ukoliko ne odgovore na tužbu, doneti presudu zbog propuštanja.
15. Dana 25. juna 2009. godine, tuženi su podneli Opštinskom sudu odgovor na tužbu. Poslednje navedeni su navodili da je predmetnu imovinu njihov otac prodao licu po imenu (SH.B.), po veoma jeftinoj ceni, uz uslov da to lice (SH.B.) ne može da proda ili otuđi tu imovinu drugim licima. Tuženi su navodili da je lice (SH.B), bez njihovog pristanka, prodalo imovinu drugom licu po imenu (N.Q). Tuženi su navodili da podnositeljka zahteva nije imala aktivan legitimitet u ovoj pravnoj stvari.
16. Dana 22. jula 2009. godine, Opštinski sud je održao ročište o glavnoj raspravi slučaja na kojoj su učestvovali podnositeljka zahteva, dvoje tuženih i njihov punomoćnik, dok su druga dvojica tuženih bili odsutni. Utvrđeno je da tuženi zajedno sa porodicama žive u Nemačkoj. Podnositeljka zahteva je branila svoj tužbeni zahtev i predložila da Opštinski sud dodeli privremenog zastupnika dvojici tuženih, zbog nemogućnosti njihovog dolaska na Kosovo. Opštinski sud je rešenjem [C. br. 863/08] odložio ročište za 29. septembar 2009. godine.
17. Dana 29. septembra 2009. godine, Opštinski sud je održao ročište na kojoj su učestvovali podnositeljka zahteva, jedan od tuženih i njegov punomoćnik, dok su ostala tri bila odsutna. Utvrđeno je da su tuženi uredno pozivani, ali da nisu opravdali izostanak. Opštinski sud je rešenjem [C. br. 863/08] odložio ročište za 27. oktobar 2009. godine, strane su usmeno obavestene i punomoćnik tuženog je primoran da obezbedi adrese tuženih, za koje se utvrdilo da žive vani.
18. Dana 7. oktobra 2009. godine, ovlašćeni zastupnik dvojice tuženih je obavestio Opštinski sud o adresama druge dvojice tuženih. On je 26. januara 2010. godine ponovo obavestio Opštinski sud da druga dva tužena nisu dostavila punovažna punomoćja, pa je tražio da im se lično upute pozivi za naredno ročište.
19. Dana 27. oktobra 2009. godine, Opštinski sud je održao pripremno ročište na kojem su učestvovali podnositeljka zahteva i ovlašćeni zastupnik dvojice tuženih. Strane su

predložile da se ročište odloži, jer su u razgovorima da se spor reši vansudskim putem. Opštinski sud je rešenjem [C. br. 863/08] odložio ročište za 27. januar 2010. godine, o čemu su strane usmeno obavestene.

20. Dana 27. januara 2010. godine, Opštinski sud je održao sledeće ročište, na kojem je učestvovala podnositeljka zahteva, dok su tuženi i punomoćnik jednog od njih bili odsutni. Opštinski sud je rešenjem [C. br. 863/09] odložio ročište i odlučio da se dvojica tuženih pozovu preko Ministarstva pravde.
21. Dana 6. januara 2016. godine, Osnovni sud u Đakovici je održao pripremno ročište na kojem su učestvovali podnositeljka zahteva i jedan od tuženih, dok su ostala tri bila odsutna. Utvrđeno je da je jedan od tuženih, koji je bio odsutan, uredno primio poziv, dok za drugu dvojicu nema dokaza da su bili uredno pozvani. Osnovni sud je rešenjem [C. br. 863/08] odložio ročište za 1. septembar 2016. godine, usmeno obavestio prisutne strane, dok je odlučeno da se dvojica tuženih pozovu preko Ministarstva pravde.
22. Dana 1. septembra 2016. godine, Osnovni sud je održao sledeće pripremno ročište na kojem je učestvovala podnositeljka zahteva, dok su svi tuženi bili odsutni. Utvrđeno je da je ovlašćeni zastupnik dvojice tuženih primio poziv i nije obrazložio izostanak, dok su druga dvojica tuženih A.D i I.D pozvani preko Ministarstva pravde. Nije bilo jasno da li su poslednje navedeni uredno pozvani, jer su verbalne note bile na nemačkom jeziku, a da bi se tako nešto utvrdilo bio je potreban prevod na albanski jezik. Osnovni sud je rešenjem [C. br. 863/08] odložio ročište i odlučio da podnositeljka zahteva treba da prevede verbalnu notu na albanski jezik.
23. Dana 20. novembra 2017. godine, Osnovni sud je doneo rešenje kojim je tražio od podnositeljke zahteva da prevede verbalnu notu na albanski jezik, koju ona nije blagovremeno prevela. U suprotnom, tužba bi se smatrala povučenom.
24. Dana 29. decembra 2017. godine, podnositeljka je tražio od Osnovnog suda dodatni rok za prevod verbalne note.
25. Dana 21. februara 2018. godine, Osnovni sud je, rešenjem [C. br. 863/08], prekinuo parnični postupak zbog smrti tužene R.D., do momenta kada bi naslednici tužene preuzeli postupak ili kada bi Osnovni sud odlučio da ih pozove.
26. Dana 14. juna 2018. godine, podnositeljka je podnela zahtev za nastavak prekinutog postupka. Zaostavština pokojne tužene nije okončana, međutim podnositeljka zahteva je odredila svoje naslednike I.D., A.D., I.D. i obavestila Osnovni sud o njihovim adresama. Predloženo je takođe da se spornoj imovini odredi mera bezbednosti.
27. Naziv parničnog postupka je izmenjen sa [C. br. 863/08], na novi naziv [C. br. 546/18].
28. Dana 6. septembra 2018. godine, Osnovni sud je doneo rešenje [C. br. 546/18], kojim je tražio od podnositeljke zahteva da se rešenje prevede na nemački jezik odmah po prijemu. Traženo je da se prevede i njen zahtev za nastavak prekinutog postupka radi komunikacije sa tuženima na jeziku koji su koristili. U suprotnom, tužba bi se smatrala povučenom. Osnovni sud je istog datuma drugim rešenjem pozvao tužene da u roku od 7 (sedam) dana podnesu odgovore na predlog za određivanje mere bezbednosti.

29. Dana 26. septembra 2018. godine, podnositeljka zahteva je prosledio Osnovnom sudu dokumente prevedene na nemački jezik.
30. Dana 27. septembra 2018. godine, Osnovni sud je tražio od Ministarstva pravde da tuženima A.D i I.D. dostavi relevantnu dokumentaciju, odnosno rešenje od 6. septembra 2018. godine i zahtev za nastavak prekinutog postupka u vezi sa tužbenim zahtevom i predlogom za određivanje mere bezbednosti.
31. Dana 15. septembra 2020. godine, Osnovni sud je zvaničnim saopštenjem saopštio da ročište zakazano za 1. jul 2020. godine nije održano zbog zarazne bolesti COVID-19.
32. Dana 28. septembra 2020. godine, u Osnovnom sudu je održano sledeće pripremno ročište na kojem su bili odsutni podnositeljka zahteva i tuženi. Utvrđeno je da je podnositeljka zahteva 25. septembra 2018. godine tražio odlaganje ročišta zbog nemogućnosti učešća, dok tuženi I.D., uprkos urednom pozivu koji je primio, nije opravdao izostanak. Rešenjem [C. br. 546/18] je odlučeno da se ročište odloži za 22. oktobar 2020. godine.
33. Dana 22. oktobra 2020. godine, u Osnovnom sudu je održano sledeće pripremno ročište na kojoj je učestvovala podnositeljka zahteva, dok je bio odsutan tuženi I.D., koji je imao punomoćje i za ostale tužene, iako je uredno primio poziv. Rešenjem [C. br. 546/18] je odlučeno da se ročište odloži za 11. januar 2021. godine.
34. Dana 11. januara 2021. godine, održano je sledeće pripremno ročište u Osnovnom sudu na kojoj je učestvovala podnositeljka zahteva, dok su tuženi A.D, I.D i I.D bili odsutni. Utvrđeno je da nema dokaza koji bi dokazali da li su tuženi uredno primili pozive. Podnositeljka zahteva je tražila odlaganje ročišta kako bi ista obezbedila njihovo učešće na narednom ročištu. Rešenjem [C. br. 546/18] je odlučeno da se ročište odloži za 29. mart 2021. godine.
35. Osnovni sud je zvaničnim saopštenjem saopštio da je ročište koje je predviđeno da se održi 29. marta 2021. godine odloženo na neodređeno vreme, zbog zarazne bolesti COVID-19.
36. Dana 20. maja 2021. godine, u Osnovnom sudu je održano sledeće pripremno ročište na kojoj su učestvovali punomoćnik podnosioca zahteva i tuženi I.D. Utvrđeno je da je poslednje navedeni imao punomoćja i za drugu dvojicu tuženih i da će ih dovesti na sledeće ročište. Podnositeljka zahteva je prethodno tražio odlaganje ročišta za drugi datum, na šta je pristao i tuženi I.D. Rešenjem [C. br. 546/18] je odlučeno da se ročište odloži za 3. jun 2021. godine.
37. Dana 3. juna 2021. godine, održano je sledeće pripremno ročište u Osnovnom sudu na kojem su učestvovali podnositeljka zahteva, tuženi I.D, koji je imao punomoćje i za tuženog A.D, dok je treći tuženi I.D. bio odsutan. Utvrđeno je da nema dokaza o tome da li je poslednje navedeni bio uredno pozvan. Rešenjem [C. br. 546/18] je odlučeno da se ročište odloži za 13. septembar 2021. godine. Strane su usmeno obavestene umesto urednog poziva.
38. Dana 13. septembra 2021. godine, održano je sledeće pripremno ročište u Osnovnom sudu na kojem je učestvovao tuženi I.D., koji je imao punomoćje i za druga dva tužena A.D. i I.D., dok je podnositeljka zahteva nije bila prisutna. Utvrđeno je da je podnositeljka zahteva ranije tražila odlaganje ročišta iz zdravstvenih razloga. Rešenjem [C. br. 546/18] je

odlučeno da se ročište odloži za 18. oktobar 2021. godine, o čemu su strane usmeno obaveštene.

39. Dana 18. oktobra 2021. godine, u Osnovnom sudu je održano sledeće pripremno ročište na kojem su učestvovali podnositeljka zahteva i tuženi. Podnositeljka zahteva je izjavio da odustaje od zahteva za određivanje mere bezbednosti, dok su tuženi naveli da će doneti rešenje o nasleđivanju i tražili odlaganje ročišta. Rešenjem [C. br. 546/18] je odlučeno da se povuče predlog za meru bezbednosti; da se naredno ročište održi 9. decembra 2021. godine, o čemu su strane usmeno obaveštene; a da tuženi na sledećem ročištu donesu rešenje o nasleđivanju.
40. Dana 9. decembra 2021. godine, održano je sledeće pripremno ročište u Osnovnom sudu, na kojem je učestvovala podnositeljka zahteva, dok su tuženi bili odsutni, uprkos urednom pozivu. Odlučeno je da se ročište održi uprkos izostanku tuženih. Podnositeljka zahteva je predložila da se na narednom ročištu izvrši uviđaj i pozovu predloženi svedoci. Rešenjem [C. br. 546/18] je odlučeno da se uviđaj izvrši na licu mesta dana 27. januara 2022. godine, a tuženi pozovu urednim pozivom i saslušaju predloženi svedoci.
41. Dana 27. januara 2022. godine, održano je naredno ročište, odnosno uviđaj na licu mesta. Prisutni su bili podnositeljka zahteva i veštak geodezije, dok su tuženi bili odsutni, za koje nije bilo dokaza da li su bili uredno pozvani. Rešenjem [C. br. 546/18] je odlučeno da se ročište odloži za 24. mart 2022. godine i da se tuženi pozovu urednim pozivom.
42. Dana 28. februara 2022. godine, Osnovni sud je zvaničnim saopštenjem saopštio da je sudija u predmetu M.K. napredovao u Apelacionom sudu, pa je zbog toga održavanje predviđenog ročišta odloženo na neodređeno vreme.
43. Dana 22. juna 2022. godine, 24. januara 2023. godine i 13. marta 2023. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahteve Osnovnom sudu, radi zakazivanja narednog sudskog ročišta, jer su, prema njoj, ispunjeni svi neophodni zakonski uslovi za tako nešto.

Navodi podnosioca

44. Podnositeljka zahteva navodi da joj je prekomerno trajanje postupka [C. br. 546/18] u Osnovnom sudu povredilo njena ustavna prava zagarantovana članom: 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa članom: 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP-a.
45. Podnositeljka zahteva navodi: „*Osnovni sud u Đakovici za utvrđivanje svojine protiv Rabiye Derri, itd., u vezi sa predlogom za određivanje privremene mere bezbednosti, iako je Opštinski sud, sada Osnovni sud u Đakovici, u smislu člana 306, stav 1. ZPP-a mogao da odredi privremenu meru ukoliko predlagač obezbeđenja čini verodostojnom nameru da je bezbednosna mera osnovana i hitna i da bi drugačijim postupanjem mogao izgubiti cilj bezbednosne mere, na osnovu toga proizilazi da je parnični sud morao da postupi hitno tako što bi delovao ili odbio predlog za određivanje privremene mere*”.
46. Podnositeljka zahteva se poziva na praksu Suda, odnosno presudu u slučaju K106/21 od 22. decembra 2022. godine u vezi sa opštim načelima za prekomerno trajanje sudskih postupaka.

47. Podnositeljka zahteva navodi: „Kašnjenje u postupanju i prosleđivanju pravno parničnog slučaja C. br. 546/18 Osnovnog suda u Đakovici i neopravdano kašnjenje je dovelo do povrede stava 2 člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava u vezi sa stavom 1 člana 6. [Pravo na pravično suđenje] Konvencije u pogledu prava na pravično i nepristrasno suđenje u razumnom roku, stoga, predlažem Ustavnom sudu Kosova da donese sledeću presudu: da proglasi zahtev prihvatljivim; da utvrdi da je došlo do povrede člana 31. Ustava i člana 6. Konvencije; da Republika Kosovo nadoknadi podnosiocu zahteva iznos od 10.0000.00 evra sa kamatom i troškovima u roku od 15 dana od dana prijema ove presude; da naloži Osnovnom sudu u Đakovici da obavesti Ustavni sud što je pre moguće, ali ne kasnije od 6 meseci, u vezi sa merama preduzetim za sprovođenje presude ovog Suda”.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31

[Pravo na pravično i nepristrasno suđenje]

1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
 2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.
 3. Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloletnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.
 4. Svako ko je optužen za krivično delo ima pravo da ispituje prisutne svedoke i da zahteva obavezno pojavljivanje svedoka, veštaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.
 5. Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.
- [...]

Evropska Konvencija o Ljudskim Pravima

Član 6

(Pravo na pravično suđenje)

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloletnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao naneti štetu interesima pravde.
- [...]

Zakon br. 03/L-006 o Parničnom Postupku

Član 79

[...]

79.3 Sud će odrediti optuženoj strani privremenog zakonskog zastupnika u sledećim slučajevima:

a) ukoliko je mesto boravka optuženog nepoznato, a optuženi nema ovlašćenog zastupnika;

b) ukoliko se optuženi ili njegov zakonski zastupnik, koji nemaju ovlašćenog zastupnika, nalaze van zemlje a nije se mogla izvršiti dostava dopisa.

79.4 Za određivanje privremenog zastupnika sud će bez odlaganja obavestiti organ starateljstva, kao i stranu kada je to moguće.

Član 81

81.1 Sud određuje privremenog zastupnika iz redova advokata.

[..]

Član 82

82.1 Privremeni zastupnik ima tokom postupka za koji je određen, sva prava i dužnosti zakonskog zastupnika.

82.2 Privremeni zastupnik vrši pomenuta prava i dužnosti dok se pojave na sudu optuženi i ili zastupnik sa ovlašćenjem, odnosno dok organ starateljstva obavesti sud da je odredio staratelja.

Član 83

Ukoliko je optuženom određen privremeni zastupnik iz razloga navedenih u članu 79 stav 3 tačka 1 i 2 ovog zakona, sud u roku od sedam dana će dati oglas koji će se objaviti u službenom listu i istaknutu na oglasnoj tabli suda o stvari, prema potrebi, ili na neki drugi prikladan način.

Član 105

105.1 Kada se dostava dopisa treba izvršiti licima i institucijama u inostranstvu, ili strancima koji uživaju pravo imuniteta dostava se treba izvršiti diplomatskim putem, ukoliko u međunarodnom ugovoru ili u nekom zakonu nije predviđen drugi način komuniciranja.

105.2 Dostava pravnom licu koji ima sedište u inostranstvu se može izvršiti i putem njihovog predstavništva na Kosovu.

Član 110

110.1 Tužba, odgovor na tužbu, poziv na ročište, nalog za isplatu, presuda i rešenje, protiv kojih je dozvoljena posebna žalba, sredstvo za pobijanje odluke se dostavlja lično stranci, odnosno zakonskom zastupniku ili zastupniku sa punomoćjem. Ostali dopise će se lično dostaviti, kada se nešto tako izričito predviđa ovim zakonom, ili ako sud zaključi da je zbog originalnosti dokumenata koji su priloženi uz dopis koji se treba dostaviti, ili iz nekog drugog razloga, potrebna veća pažnja.

110.2 Ukoliko se lice kome se lično treba predati dopis ne nalazi tamo gde se treba izvršiti dostava, dostavljač će se obavestiti gde i kada može da pronađe to lice i ostaviće nekom licu navedenom u članu 111 stav 1 i 2 ovog zakona pismeno obaveštenje da bude u svom stanu odnosno na radnom mestu, radi prijema dopisa određenog sata i određenog dana.

110.3 Ako i posle ovoga dostavljač dopisa ne nađe osobu kojoj se dopis mora predati, onda on mora delovati u skladu sa odredbama člana br. 111 ovog zakona i tako će se dostava smatrati izvršenom.

POGLAVLJE XVIII

Prekid sudjenja i prestanak sudjenja

Član 277

Sudski proces prekida se: a) u slučaju kada parnična stranka umre ili gubi proceduralnu sposobnost a koja nije odredila, punomoćjem zastupnika na sudjenju; [...]

Član 279

279.1 Kao rezultat prekida suđenja, rokovi za vođenje postupka takođe se prekidaju.

279.2 U vremenu dok traje prekid sudjenja sud ne može izvršiti nikakve proceduralne radnje ukoliko je prekid nastao nakon okončanja ročišta o glavnom pretresu stvari, sud može doneti zasluženu kaznu na osnovu proceduralnog materijala iz izvršenog pretresa.

279.3 Proceduralne radnje izvršene od jedne stranke u vremenu dok traje prekid sudjenja ne proizodi nikakvo pravno dejstvo prema protivničkoj strani. Njihovo dejstvo počinje samo nakon nastavljanja prekidanog sudskog procesa.

Član 280

280.1 Postupak koji je obustavljen iz razloga navedenih u članu 277, tačka (a) – (d) ovog zakona nastaviće se kada naslednik ili staratelj nasleđene imovine, novi pravni zastupnik, upravnik stečaja ili pravni prethodnik pravnog lica preuzimaju postupak ili kada ih poziva sud da to učine, na predlog protivničke stranke. [...]

Član 306

306.1 Predlogom predlagača obezbeđenog podnesenog uz predlog o određivanju bezbednosne mere sud može odrediti privremenu meru bezbednosti, ukoliko predlagač obezbeđenja čini verodostojnom nameru da je bezbednosna mera osnovana i hitna i da bi drugačijim postupanjem mogao izgubiti cilj bezbednosne mere.

306.2 Odluku iz stava 1 ovog člana sud dostavlja protivniku obezbeđenja odmah. Protivnik obezbeđenja u roku od tri (3) dana u njegovom odgovoru može osporiti razloge za određivanje privremene mere bezbednosti a zatim sud treba da zakáže sednicu u naredna tri (3) dana. Odgovor protivnika obezbeđenja treba da sadrži deo obrazloženja.

POGLAVLJE XXIII PRIPREMANJE GLAVNOG PRETRESA

Opšte odredbe

Član 386

386.1 Sud će odmah nakon pristizanja tužbe početi pripreme o glavnom pretresu stvari.

386.2 Takve pripreme obuhvataju prethodno ispitivanje tužbe, dostavljanje tužbe tuženoj stranci za obavezan odgovor, održavanjem pripremnog ročišta i zakazivanje ročišta o glavnom pretresu stvari.

386.3 Tokom pripremanja glavnog pretresa stranke mogu podneti predstavke u kojima navode činjenice i dokaze koje nameravaju da ih predlože za pribavljanje.

Član 387

387.1 U cilju da se stvar pripremi što bolje radi što bržeg i pravednog rešavanja sud od trenutka prispeća tužbe pa do trenutka zakazivanja ročišta za glavnu raspravu stvari, rešenjima odlučuje o: a) davanju odgovora na tužbu od strane tužene stranke; b) pribavljanju dokaza; c) povučenju tužbe; d) izmeni tužbe; e) obustavljanju

postupka; f) učešću posrednika; g) pristupu pravnog prethodnika u sudskom procesu; h) odvajanju ili spajanju dvaju sudskih procesa; i) određivanju ili produžavanju sudskih rokova; j) zakazivanju ili odlaganju sednica; k) ponovnom stavljanju u prethodno stanje; l) privremenim merama obezbedjenja; m) obezbedjenju parničnih troškova; n) oslobađanju stranke plaćanja parničnih troškova; o) polaganju akontacije o troškovima parničnih postupaka; p) određivanju veštaka; q) imenovanju privremenog zastupnika; r) dostavljanju sudskih spisa; s) merama o ispravljanju i dopuni prestavki; 77 t) urednosti zastupanja i punomoćja; u) nenadležnosti suda; v) spajanju tužbi; w) prestanku sudjenja kada se odbacuje tužba ili kada se ona povuče, kao i svim pitanjima koja se odnose na vođenje sudjenja.

PRIPREMNO ROČIŠTE

a) Opšte odredbe

Član 400

400.1 Nakon pristizanja odgovora na tužbu sud sazove pripremno ročište.

400.2 Ukoliko tuženi nije dostavio odgovor na tužbu a nisu ispunjeni uslovi za izricanje kontumacionalne presude, sud će sazvati pripremno ročište nakon istek zakonskog roka za dostavljanje odgovora na tužbu.

400.3 Sud, kad je god to moguće odrediće datum održavanja pripremnog ročište nakon što se konsultuje sa strankama u parnici.

400.4 Pripremno ročište održava se, po pravilu, najkasnije u roku od trideset (30) dana od dana kada je sudu stigao odgovor na tužbu tuženog.

Član 402

402.1 U pozivu za pripremno ročište sud obaveštava stranke o posledicama nedolaska na ročištu kao i o obavezi da najkasnije do pripremnog ročišta treba da iznesu sve činjenice na kojima zasnivaju njihove zahteve kao i da predlažu sve dokaze koje žele da se pribave tokom postupka, ali i da na ročištu donesu sve spise i stvari koje žele da ih koriste kao dokazna sredstva. 402.2 Poziv za pripremno ročište, po pravilu dostavlja se strankama najmanje sedam (7) dana pre dana njenog održavanja.

Član 409

409.1 Ukoliko na pripremnom ročištu ne dolazi stranka – tužilac iako je uredno pozvana, tužba se smatra da je povučena, osim kada tuženi zatraži da se sednica održi. 409.2 Ukoliko na pripremnom ročištu ne dolazi tuženi koji je uredno pozvan rasprava nastavlja da se vodi sa tužilačkom strankom koja je prisutna.

Ocena prihvatljivosti zahteva

48. Sud prvo ocenjuje da li je podnositeljka zahteva ispunila uslove o prihvatljivosti koji su utvrđeni Ustavom, propisani Zakonom i dalje predviđeni Poslovníkom o Radu.
49. U tom smislu, Sud se prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, u vezi sa stavom 4. člana 21 [Opšta načela] Ustava, koji propisuju:

Član 113

[Jurisdikcija i ovlašćene strane]

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”
[...]

Član 21
[Opšta načela]

[...]

4. Ustavom utvrđena prava i osnovne slobode važe i za pravna lica, onoliko koliko su izvodljiva.

50. U nastavku, Sud razmatra da li je podnositeljka zahteva ispunio kriterijume o prihvatljivosti, kako je to zatraženo u Zakonu, odnosno u članovima 47, 48 i 49 Zakona, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”*

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnositeljka podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnositeljka želi da ospori.”

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnositeljka primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...”

51. Što se tiče ispunjenja ovih gore navedenih uslova, Sud utvrđuje da je podnositeljka zahteva ovlašćena strana, u smislu člana 113.7 Ustava; ona osporava ustavnost jednog akta nekog javnog organa, odnosno prekomerno trajanje sudskog postupka u slučaju [C. br. 546/18], koji se sprovodi u Osnovnom sudu nakon što je iscrpela sva pravna sredstva koja su joj bila dostupna, na osnovu člana 113.7 Ustava i člana 47.2 Zakona; precizirala je prava koja su zagarantovana ustavom za koje ona smatra da su joj povređena, u skladu sa zahtevima iz člana 48 Zakona i podnela je zahtev u skladu sa zakonskim rokovima od 4 (četiri) meseca, koji su propisani u članu 49 Zakona.
52. Sud zaključuje da zahtev podnositeljke zahteva ispunjava kriterijume o prihvatljivosti koji su propisani u stavu (1) pravila 39 Poslovnika o Radu, i ne može se proglasiti očigledno neosnovanim na osnovu stava (2) pravila 39 Poslovnika o Radu. Sud zaključuje da je zahtev prihvatljiv i da se treba razmotriti u meritumu.

Meritum

53. Sud podseća da je podnositeljka zahteva podnela tužbu radi potvrđivanja vlasništva Opštinskom sudu u Đakovici, dana 11. decembra 2008. godine, protiv četvorice tuženih

koji su živeli van Kosova. Ona tvrdi da je kupila nekretninu površine 0,0596 ha, ali su tuženi odbili da prenesu vlasništvo na njeno ime. Tužbom je tražila određivanje privremene mere i priznavanje svojine na predmetnoj imovini. Tuženi su, s druge strane, tvrdili da je njihov otac prodao imovinu drugom licu, a ne podnositeljke zahteva, tako da ona nije imala pravni legitimitet u ovom sporu.

54. Sud dalje naglašava da su tuženi živeli van Kosova i odlučeno je da se komunikacija sa njima odvija putem poziva koje je uputilo Ministarstvo pravde. Osnovni sud je 21. februara 2018. godine obustavio sporni postupak zbog smrti jedne od tuženih, do momenta kada su joj određeni naslednici ili kada bi Osnovni sud odlučio da ih pozove. Ponovo je pokrenut sporni postupak na zahtev podnosioca 6. septembra 2018. godine..
55. Sud primećuje da su Opštinski i Osnovni sud održali ukupno 17 (sedamnaest) sudskih ročišta, od kojih je većina bila pripremnog karaktera. U većini slučajeva, ročišta su odlagana zbog odsustva tuženih, u nekoliko slučajeva zbog odsustva podnositeljke zahteva, a ponekad i iz objektivnih razloga. Poslednje sudsko ročište održano je 27. januara 2022. godine. Podnositeljka zahteva je Osnovnom sudu podnela zahteve za određivanje novih sudskih ročišta i nastavak parničnog postupka, ali je predmet ostao u radu i nije doneta odluka o meritumu tužbenog zahteva.

Navodi o povredi člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6 Konvencije

56. Sud ponavlja da podnositeljka zahteva tvrdi da je Osnovni sud mogao da odredi privremenu meru predmetnoj imovini koju je tražila, jer su postojali svi dokazi da je zahtev za privremenu meru osnovan i da je Osnovni sud morao hitno reagovati.
57. Sud utvrđuje da podnositeljka zahteva tvrdi da je Osnovni sud neopravdano odugovlačio sa rešavanjem imovinskog spora i nije uspeo da reši predmet u razumnom vremenskom roku. Podnositeljka zahteva tvrdi da joj je Osnovni sud povredio pravo na pravično suđenje, zagarantovano članom 31.2 Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP. Ona traži da Sud: (i) utvrdi da je došlo do povrede Ustava; (ii) da nadoknadi podnositeljku zahteva u iznosu od 10.000,00 (deset hiljada) evra; i (iii) naredi Osnovnom sudu da obavesti Sud u roku od 6 (šest) meseci o preduzetim merama za sprovođenje presude.
58. Sud će u nastavku oceniti meritum zahteva. Tokom oecene, Sud će: (i) odražavati sva opšta načela u vezi sa odugovlačenjem sudskog postupka, u skladu sa praksom ESLJP-a i praksom Suda; i (ii) primeniti opšta načela na okolnosti konkretnog slučaja.

(i) Određivanje vremenskog trajanja postupka

59. Sud podseća da, na osnovu sudske prakse suda ali i sudske prakse ESLJP-a, računanje vremenskog trajanja sudskih postupaka počinje od momenta kada se nadležni sud pokrene zahtevom stranke za utvrđivanje položenog prava ili nekog navodnog interesa (slučaj ESLJP-a, [Poiss protiv Austrije](#), br.9816/82, Presuda od 23. aprila 1987. godine, par. 50; vidi slučaj Suda [KI127/15](#), podnositeljka zahteva Mile Vasović, Rešenje o neprihvatljivosti od 5. juna 2017. godine; slučaj [KI19/17](#), podnositeljka zahteva Fatos Dervishaj, Rešenje o neprihvatljivosti od 20. februara 2018. godine).
60. Prilikom izračunavanja trajanja postupka, kao osnov se uzima ceo postupak u celini, uključujući i žalbene postupke (slučaj ESLJP-a, [Konig protiv Nemačke](#), br. 6232/73,

Presuda od 28. juna 1978. godine, par. 98). Sudski proces se smatra završenim u trenutku donošenja konačne odluke posljednje sudske instance (vidi slučaj ESLJP-a, [Eckle protiv Savezne Republike Nemačke](#), br.8130/78, Presuda od 15. jula 1982. godine, par. 74; slučaj Suda, [KI177/19, podnositeljka zahteva NNT "Sokoli"](#), Presuda od 29. marta 2021. godine; slučaj ESLJP-a, [Poiss protiv Austrije](#), br.9816/82, Presuda od 23. aprila 1987. godine, par. 50).

61. Izvršenje sudske odluke smatra se sastavnim delom celokupnog postupka i uračunava se u obračun vremenskog produženja tog postupka (slučaj ESLJP-a, [Martins Moreira protiv Portugala](#), br.11371/85, Presuda od 26. oktobra 1988. godine, par. 44). Računanje vremenskog trajanja postupka se ne prekida do trenutka stupanja na snagu stečenog prava (slučaj ESLJP-a, [Estima Jorge protiv Portugala](#), br. 24550/94, Presuda od 21. aprila 1998. godine, par. 36-38).

(ii) *Opšta načela vremenskog trajanja postupka*

62. Sud podseća da je obaveza države da organizuje pravosudni sistem na način da sudovi mogu garantovati svakome pravo na pravosnažnu sudsku odluku u pogledu njegovih građanskih prava i obaveza i to u razumnom vremenskom roku (vidi slučaj ESLJP-a, [Comingersoll protiv Portugala](#), br. 35382/97, Presuda od 6. aprila 2000. godine, par. 24; slučaj ESLJP-a, [Lupeni Grčko katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), br. 76943/11, Presuda od 29. novembra 2016. godine, par. 142).
63. Sud podseća da je sprovođenje pravde bez odlaganja veoma važno kako se ne bi ugrozila efikasnost i kredibilitet pravosudnog sistema (slučaj ESLJP-a, [Scordino protiv Italije](#) (br.1), br. 36813, Presuda od 29. marta 2006. godine, par. 224-225). Prekomerno proširenje sprovođenja pravde predstavlja jedan od glavnih rizika protiv vladavine prava. Kada povrede u vezi sa produženjem sudskog postupka postanu učestale i kada to nisu izolovani slučajevi, onda gomilanje ovih povreda predstavlja praksu koja nije u skladu sa EKLJP-om (slučaj ESLJP-a, [Bottazzi protiv Italije](#), br.34884/97, Presuda od 28. jula 1999. godine, par. 22).
64. Razumnost produženja sudskog procesa mora se proceniti na osnovu relevantnih okolnosti svakog slučaja (vidi slučaj ESLJP-a, [Frydlender protiv Francuske](#), br.30979/96, Presuda od 27. juna 2000. godine, par. 43) Ocena opravdanosti produženja sudskog postupka mora se vršiti na osnovu karakteristika nekog predmeta: na primer, u slučaju podele nasleđstva između potomaka jednog umrlog lica, koja je trajala više od 22 godine (vidi slučaj ESLJP-a, [Omdahl protiv Norveške](#), br. 46371/18, Presuda od 6. septembra 2021. godine, par. 471, 54-55).
65. Razumnost odugovlačenja sudskog postupka meri se na osnovu ovih glavnih kriterijuma: složenosti predmeta, ponašanja stranke, ponašanja državnih organa i značaja onoga što je u pitanju za stranku u sudskom sporu (slučaj ESLJP-a, [Surmeli protiv Nemačke](#), br. 75529/01, Presuda od 8. juna 2006. godine, par. 128; slučaj ESLJP-a, [Nicolae Virgiliu Tanase protiv Rumunije](#), br. 41720/13, Presuda od 25. juna 2019. godine, par. 209).

(iii) *Kriterijumi za ocenu razumnosti vremenskog trajanja postupka*

a) *Složenost slučaja*

66. Prema praksi ESLJP-a, složenost predmeta može biti povezana sa činjeničnim i pravnim pitanjima; uz učešće više stranaka u postupku; sa određenom količinom dokaza koji se

moraju sprovesti pred redovnim sudovima; ili čak sa potrebnim većim brojem izveštaja ekseprata koji se traže (slučaj ESLJP-a, [Papachelas protiv Grčke](#), br. 31423/96, Presuda od 25. marta 1999. godine; slučaj ESLJP-a, [Katte Klitsche de la Grange protiv Italije](#), br. 12539/86, Presuda od 27. oktobra 1994. godine, par. 55; slučaj ESLJP-a, [H. protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 9580/81, Presuda od 8. jula 1987. godine, par. 72; slučaj ESLJP-a, [Humen protiv Poljske](#), br. 26614/95, Presuda od 15. oktobra 1999. godine, par. 63; slučaj ESLJP-a, [Nicolae Virgiliu Tanase protiv Rumunije](#), br. 41720/13, Presuda od 25. juna 2019. godine, par. 210).

67. Čak i u slučajevima kada neki postupak nije složen, nedostatak jasnoće i predvidljivosti u lokalnom zakonodavstvu može otežati rešavanje predmeta i može doprineti vremenskom trajanju postupka (slučaj ESLJP-a, [Lupeni Grčko katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), br. 76943/11, Presuda od 29. novembra 2016. godine, par. 150).

b) Ponašanje strane

68. Prema ESLJP-u, član 6. EKLJP ne zahteva od stranke da aktivno sarađuje sa pravosudnim organima, niti se može kriviti za korišćenje pravnih lekova u skladu sa zakonskim propisima koji su na snazi. Međutim, državni organi ne mogu biti odgovorni ako ove radnje utiču na vremensko trajanje postupka (vidi slučaj ESLJP-a, [Erkner i Hofauer protiv Austrije](#), br. 9616/81, Presuda od 23. aprila 1987. godine, par. 68; slučaj ESLJP-a, [Nicolae Virgiliu Tanase protiv Rumunije](#), citirano iznad, par. 211).
69. Od stranke se traži samo da bude oprezna u preduzimanju proceduralnih radnji, a ne da taktikom odugovlači postupak u svoju korist (vidi slučaj ESLJP-a, [Union Alemntaria Sanders S.A protiv Španije](#), br. 11681/85, Presuda od 7. jula 1989. godine, par. 35). Postupanje stranke je jedna objektivna činjenica koja se ne može pripisati državnim organima, a mora se uzeti u obzir prilikom ocene da li je postupak sproveden u razumnom vremenskom roku (slučaj ESLJP-a, [Eiesinger protiv Austrije](#), br. 11796/85, par. 57). Samo kašnjenja koja se mogu pripisati državi mogu uticati na utvrđivanje da li postupak nije okončan u razumnom roku (slučaj ESLJP-a, [Humer protiv Poljske](#), citirano iznad, par. 66).
70. Neki primeri vezani za ponašanje stranke: nespremnost stranke za podnošenje dokumenata može uticati na usporavanje postupka; česta promena advokata; nastojanja da se postigne vansudsko poravnanje; pokretanje postupka pred sudom koji nije nadležan za predmet; nedostatak pažnje u preduzimanju proceduralnih koraka (slučaj ESLJP-a, [Vernillo protiv Francuske](#), br. 11889/85, Presuda od 20. februara 1991. godine, par. 34; slučaj ESLJP-a, [Konig protiv Nemačke](#), citirano iznad, par. 103; slučaj ESLJP-a, [Pizzetti protiv Italije](#), br. 12444/86, Presuda od 26. februara 1993. godine, par. 18; slučaj ESLJP-a, [Beaumartin protiv Francuske](#), br. 15287/89, Presud od 24. novembra 1994. godine, par. 33; slučaj ESLJP-a, [Keaney protiv Irske](#), br. 72060/17, Presuda od 30. aprila 2020. godine, par. 95).

c) Ponašanje nadležnih organa

71. Država snosi odgovornost za sve organe vlasti: ne samo za pravosudni sistem, već i za sve javne institucije (slučaj ESLJP-a, [Martins Moreira protiv Portugala](#), citirano iznad, par. 60). Tokom procene da li je postupak sproveden u nekom razumnom vremenskom roku, Sud mora oceniti postupak u celini: iako država može biti odgovorna za određene procesne nedostatke, to ne isključuje mogućnost da je postupila u skladu sa svojim dužnostima da bi se slučaj što pre razmotrio (slučaj ESLJP-a, [Nicolae Virgiliu Tanase protiv Rumunije](#), citirano iznad, par. 211).

72. Kašnjenja uzrokovana čestim promenama sudija ne izbegavaju odgovornost države za vođenje postupaka u razumnim vremenskim rokovima, jer je dužnost države da na odgovarajući način organizuje pravosudni sistem (slučaj ESLJP-a -sě, [Lechner i Hess protiv Austrije](#), br. 9316/81, Presuda od 23. aprila 1987. godine, par. 58). Hronična preopterećenost predmetima se ne može koristiti kao opravdanje za odugovlačenje postupaka (slučaj ESLJP-a, [Probstmeier protiv Nemačke](#), br. 20950/92, Presuda od 1. jula 1997. godine, par. 64). Kašnjenja koja su izazvana reformama u cilju ubrzanja rešavanja predmeta takođe ne mogu poslužiti i kao opravdanje za odugovlačenje postupka, jer je odgovornost i dužnost države da organizuje pravosudni sistem kako bi se izbeglo odugovlačenje postupaka u slučajevima koji su ostali nerešeni (slučaj ESLJP-a -sě, [Fisanotti protiv Italije](#), br. 32305/96, Presuda od 23. aprila 1998. godine, par. 22).
73. Sud je u svojoj praksi naglašavao da redovni sudovi moraju da uzmu u obzir ustavnu i zakonsku obavezu da okončaju predmete u jednom razumnom roku, tako da produžena odlaganja ne izazivaju neizvesnost za stranke. Sudovi ne mogu dozvoliti da se predmet beskonačno prenosi sa jedne sudske instance na drugu. U suprotnom bi bilo ugroženo poverenje javnosti u pravni poredak (slučaj Suda, [KIO6/21](#), *podnosilac zahteva Dragan Mihajlović*, Presuda od 22. decembra 2022. godine, par. 67).

d) Značaj onoga što je u pitanju za stranku u sudskom sporu

74. Prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, postoje određene kategorije slučajeva koje, po svojoj prirodi, treba tretirati sa posebnom pažnjom i rešavati brže. Primeri ovih kategorija slučajeva uključuju:
- Slučajevi koji su povezani sa civilnim statusom (pitanje razvoda, dokaz o očinstvu) (slučajevi ESLJP-a: [Bock protiv Nemačke](#), br. 11118/84, Presuda od 29. marta 1989. godine, par. 49; [Mikulic protiv Hrvatske](#), br. 53176/99, Presuda od 7. februara 2002. godine, par. 44).
 - Predmeti u vezi sa starateljstvom nad decom; sa odnosom roditelj-dete; sa staranjem bake i dede o deci, kada su ova ostala bez roditeljskog staranja; roditeljska odgovornost i prava na kontakt sa decom (slučajevi ESLJP-a: [Hokkanen protiv Finske](#), br. 19823/92, Presuda od 23. septembra 1994. godine, par. 72; [Tsikakis protiv Nemačke](#), br. 1521/06, par. 64-68; [Paulsen-Medalen i Svensson protiv Švedske](#), br. 16817/90, Presuda od 19. februara 1998. godine, par. 39; [Q i R protiv Slovenije](#), br. 19938/20, Presuda od 8. februara 2022. godine, par. 80).
 - Predmeti koji su vezani za radne sporove; tužba protiv razrešenja; suspenzije sa posla; transferi; vraćanje na posao; pitanja vezana za penziju (slučajevi ESLJP-a: [Frydlender protiv Francuske](#) br. 30979/96, Presuda od 27. juna 2000. godine, par. 45; [Vocatura protiv Italije](#), br. 11891/85, Presuda od 24. maja 1991. godine, par. 17; [Frydlender protiv Francuske](#), citirano iznad, par. 45; [Obermeier protiv Austrije](#), br. 11761/85, Presuda od 28. juna 1990. godine, par. 72; [Sartory protiv francuske](#), br. 40589/07, Presuda od 24. septembra 2009. godine, par. 34; [Ruotola protiv Italije](#), br. 12460/86, par. 117; [Borgese protiv Italije](#), br. 12870/87, Presuda od 26. februara 1992. godine, par. 18).
 - Slučajevi koji su vezani za osobe koje boluju od „neizlečivih bolesti“ i imaju „smanjen životni vek“ (slučajevi ESLJP-a: [X protiv Francuske](#), br. 18020/91, Presuda od 31.

marta 1992. godine, par. 47; [A i drugi protiv Danske](#), br. 20826/92, Presuda od 8. februara 1996. godine, par. 78-81).

- Slučajevi koji su vezani za navode o nasilju od strane policijskih službenika (slučaj ESLJP-a, [Caloc protiv Francuske](#), br. 33951/96, Presuda od 20. jula 2000. godine, par. 120).
- U slučajevima kada može biti ugroženo pravo na obrazovanje (slučaj ESLJP-a, [Orsus i drugi protiv Hrvatske](#), br. 15766/03, Presuda od 16. marta 2010. godine, par. 109).
- Neki drugi slučajevi ne zahtevaju dodatnu pažnju, na primer slučajevi koji se odnose na naknadu štete pričinjene u saobraćajnim nezgodama, ili slučajevi koji se odnose na deobu zaostavštine između naslednika umrlog lica (slučajevi ESLJP-A, [Nicolae Virgiliu Tanase protiv Rumunije](#), br. 41720/13, Presuda od 25. juna 2019. godine, par. 213; [Omdahl protiv Norveške](#), br. 46371/18, Presuda od 22. aprila 2021. godine, par. 63-64).

Primena ovih načela u okolnostima ovog konkretnog slučaja

(i) Određivanje vremenskog trajanja postupka

75. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva po prvi put podnela tužbu Osnovnom sudu dana 11. decembra 2008. godine. Poslednje sudsko ročište koje je održano od strane Osnovnog suda bilo je 27. januara 2022. godine. Sud primećuje da sudski postupak u Osnovnom sudu još uvek nije nastavljen od kada je bilo poslednje sudsko ročište, do trenutka kada je podnositeljka zahteva podnela zahtev Sudu, dana 15.03.2023. godine. Sud ceni da period koji će biti uzet u obzir za izračunavanje roka počinje da teče od 11. decembra 2008. godine (kada je podnositeljka zahteva podnela tužbu pred Opštinskim sudom), pa sve do 15. marta 2023. godine (kada je podnositeljka zahteva podnela zahtev pred Sudom). Dakle vise od 14 godina.

(ii) Kriterijumi za ocenu opravdanosti trajanja postupka

(a) Složenost slučaja

76. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva podnela tužbu za potvrđivanje vlasništva u vezi sa nepokretnom imovinom u površini od 0.05.96 ha. Ona je tvrdila da je navedenu imovinu od jednog lica sa imenom SH.B, a da je potonji panije kupio tu imovinu od tuženih, dana 19. aprila 1996. godine. Međutim, tuženi su odbili da izvrše prenos vlasništva nad nepokretnom imovinom na podnositeljku zahteva.
77. Sud primećuje da su, sa druge strane, tuženi u svom odgovoru na tužbu tvrdili da je njihov otac prodao tu nepokretnu imovinu licu SH.B za jednu simboličnu cenu, pod uslovom da potonji ne otuđi imovinu trwećim licima bez njegove prethodne saglasnosti.
78. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva pridružila nekoliko dokaza njenom tužbenom zahtevu: posedovni list za imovinu, ugovor potpisan između tuženih i lica SH.B., i predložila je da se saslušaju četiri svedoka. Sa druge strane, tuženi su predložili da se sasluša jedan svedok, i da po potrebi, pozovu i druge svedoke.
79. Sud ocenjuje da pitanja u vezi sa dokazima o vlasništvu mogu biti komplikovana i da ih nije lako rešiti. Međutim, na osnovu okolnosti slučaja, izvedenih dokaza i malog broja

predloženih svedoka, Sud ocenjuje da se predmetni slučaj ne može smatrati komplikovanim za odlučivanje.

(b) Ponašanje strane

80. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva podnela tužbeni zahtev Opštinskom sudu, u kojem je tražila dokaz o vlasništvu i utvrđivanje bezbedonosne mere u vezi sa spornom nepokretnom imovinom. Ovo je bio prvi pravni lek koji je podnositeljka zahteva upotrebila i kojim je pokrenula sudski postupak protiv tuženih.
81. Sud primećuje da je prvo Opštinski sud, a nakon toga i Osnovni sud, održao ukupno 17 sudskih ročišta u vezi sa ovim predmetom: u 15 od njih je podnositeljka zahteva učestvovala, dok je bila odsutna na samo dva sudska ročišta. U slučajevima kada nije bila prisutna, podnositeljka zahteva je o tome prethodno obavestila Osnovni sud kao i o razlozima neučešća, uključujući i teško zdravstveno stanje njenog advokata.
82. Sud primećuje da su podnositeljka zahteva i tuženi predložili odlaganje jednog ročišta, jer su bili u razgovorima o rešavanju spora van suda.
83. Sud primećuje da je Osnovni sud na sednici od 1. septembra 2016. godine od podnositeljke zahteva zatražio i prevod verbalnih beleški, sa nemačkog na albanski jezik, kako bi se utvrdilo da li su okrivljeni pozvani na redovan način preko Ministarstva pravde. Nakon toga, Osnovni sud je doneo rešenje kojim je obavestio stranku o pravnim posledicama u slučaju neprevođenja. Podnositeljka zahteva je tražila dodatni rok da izvrši traženi prevod. Sud napominje da je tada parnični postupak bio prekinut, zbog smrti jednog od tuženih.
84. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva podnela zahtev za nastavak prekinutog postupka. Osnovni sud je od potonje tražio da prevede predmetni zahtev, kako bi se mogao proslediti tuženima na jeziku koji oni koriste. Podnositeljka zahteva je prosledila dokumente prevedene na nemački Osnovnom sudu, čime je ispunila svoju obavezu.
85. Sud napominje da je podnositeljka zahteva tražila još jednom odlaganje sudskog ročišta, na kojim su odsutni bili tuženi, i tražila je dodatni rok kako bi ona lično osigurala njihovo učešće.
86. Sud primećuje da je podnositeljka zahteva od 27. januara 2022. godine, kada je održano poslednje ročište suda, Osnovnom sudu podnela još tri zahteva za određivanje nove sednice, sa tvrdnjom da su ispunjeni svi zakonski uslovi. Uprkos tome, nije zakazana nova sednica do trenutka kada je podnositeljka zahteva podnela žalbu pred Sudom.
87. Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva učestvovala na skoro svim sudskim ročištima. Čak i u slučajevima kada je bila odsutna, njen advokat je izneo ubedljive razloge za neučestvovanje. U dva druga predmeta je tražila odlaganje ročišta, jer su pokušali da nađu vansudsko rešenje sa tuženima, odnosno obavezala se da će osigurati prisustvo tuženih na ročištu, iako to nije bila njena pravnu odgovornost da uradi tako nešto takvo. Međutim, Sud ocenjuje da ove radnje nisu imale za cilj odugovlačenje sudskog postupka, već ukazuju na interes podnositeljke zahteva da se postupak okonča što je brže moguće.
88. Drugo, Sud ocenjuje da je, nakon donošenja odluke o obustavi postupka, zbog smrti jednog od tuženih, podnositeljka zahteva podnela zahtev za nastavak parničnog postupka.

Pored utvrđivanja nasljednika pokojnog tuženog, podnositeljka zahteva je takođe obavestio Osnovni sud o njihovim adresama. Takođe, Sud ocenjuje da je podnositeljka predstavke ispunila obaveze koje je postavio Osnovni sud u vezi sa prevodom dokumenata na nemački jezik, odnosno njen zahtev i rešenje.

89. Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva od podnošenja tužbe bila aktivna i zainteresovana tokom celog sudskog postupka, te da se odugovlačenje ne može pripisati njenom postupanju. Sud ocenjuje da podnositeljka predstavke nije doprinela kašnjenju i odlaganju sudskih ročišta. Naprotiv, pažljivo je pratila tok postupka i ulagala sve napore da ga završi. Od kada je održano poslednje ročište suda, podnositeljka zahteva je podnela još tri zahteva za nastavak parničnog postupka i zakazivanje naredne sednice.

(c) Ponašanje nadležnih organa

90. Sud primećuje da je Opštinski sud, zatim Osnovni sud, održao veliki broj sudskih ročišta, ukupno 17. Gotovo sva ročišta su imala pripremni karakter i u većini slučajeva su odlagana zbog toga što tuženi nisu bili prisutni.
91. Sud primećuje da je na prvoj raspravi koju je održao Opštinski sud utvrđeno da su dvojica tuženih živela van granica. Tokom sudskog postupka komunikacija sa tuženima je vršena putem poziva upućenih Ministarstvu pravde.
92. Sud napominje da od 27. januara 2010. do 06. januara 2016. godine nije održana nijedna sudska sednica, u periodu od 6 (šest) godina. Ovo je bio najduži period u kome nije bilo nikakvog parničnog postupka. Sa druge strane, od 21. februara 2018. godine, kada je prekinut sudski postupak, naredna sednica je održana dana 28. septembra 2020. godine, period koji je duži od 2 (dve) godine.
93. Sud primećuje da je Osnovni sud održao poslednje ročište, uviđaj na licu mesta, u kome su učestvovali podnositeljka zahteva i veštak geodezije. Ročište je odloženo zbog toga što tuženi nisu bili prisutni.
94. Sud primećuje da Osnovni sud nije održao dva sudska ročišta koja su bila ranije zakazana, zbog zarazne bolesti COVID-19. Sa druge strane, poslednje zakazano ročište za 24. mart 2022. godine, nije održano zbog toga što je predmetni sudija bio unapređen u Apelacioni sud.
95. Sud ocenjuje da je Opštinski, zatim Osnovni sud održao značajan broj pripremnih sednica, a da nije uspeo da ispita osnovanost tužbenog zahteva. Sud priznaje činjenicu da su tuženi živeli van granica i da je njihovo prisustvo na ročištima bilo teško obezbediti. Međutim, Sud smatra da se tako dug vremenski period, duži od 14 (četrnaest) godina, u kojem prvostepeni sudovi ne mogu doneti meritornu odluku u vezi sa predmetom, ne može smatrati razumnim.
96. Sud ocenjuje da je podnositeljka zahteva na prvoj sednici održanoj u Opštinskom sudu tražila postavljanje privremenog zastupnika za tužene koji žive u inostranstvu. Sud ocenjuje da su prvostepeni sudovi preduzeli radnje na komunikaciji sa okrivljenima, preko Ministarstva pravde, ali u velikom broju slučajeva nisu uspeli da dokažu da li su pozivi uredno upućeni. Sud ocenjuje da su redovni sudovi mogli da postave privremene zastupnike tuženima koji nisu učestvovali na ročištima, ili kada je komunikacija sa njima

bila otežana. Na ovaj način bi se dinamizirao sudski postupak i tuženi ne bi mogli da odugovlače slučaj svojim izostancima.

97. Sud ocenjuje da je Zakonom o parničnom postupku predviđena mogućnost da redovni sudovi postave privremenog zastupnika tuženom, u slučajevima kada se tuženi nalazi u inostranstvu, a kada se slanje dokumenata nije bilo moguće izvršiti. Prema Zakonu, privremeni zastupnik koji se imenuje iz redova advokata ima sva prava i obaveze zakonskog zastupnika. U takvim slučajevima objavljuje se javni oglas koji se objavljuje u službenom listu i koji se postavlja na oglasnu tablu suda tog predmeta. Sud ocenjuje da prvostepeni sudovi nisu iskoristili ovu mogućnost, što je dovelo do odugovlačenja sudskog postupka.
98. Sud uzima u obzir činjenicu da je parnični postupak u ovom predmetu prekinut zbog smrti jednog od tuženih; u jednom slučaju stranke su pokušale da se nagode van suda; da su dva ročišta odložena zbog zarazne bolesti COVID-19 i još jedno zbog unapređenja sudije u predmetu. Međutim, nijedna od ovih činjenica ne predstavlja opravdanje za prvostepene sudove, u meri u kojoj su uticale na odugovlačenje postupaka.

(d) Značaj onoga što je u pitanju za stranku u sudskom sporu

99. Sud ponavlja da, na osnovu prakse ESLjP-a, postoje određene kategorije predmeta koji zahtevaju povećanu pažnju i brže odlučivanje, na primer: predmeti civilnog statusa, predmeti starateljstva nad decom, predmeti iz radnog odnosa.
100. Sud napominje da trenutni predmet ne spada u kategoriju predmeta koji po svojoj pravnoj prirodi zahtevaju brže rešavanje i povećanu brigu. Međutim, Sud ocenjuje da to ne znači da druge predmete treba rešavati nemarno i u preterano dugim vremenskim periodima, za koje se ne može smatrati da su razumni.
101. Sud ocenjuje da redovni sudovi treba da rešavaju navode o vlasništvu u najrazumnijim rokovima, da preduzimaju radnje i da budu aktivni do konačnog rešavanja predmeta, i na osnovu složenosti predmeta.
102. Sud ocenjuje da je period od 14 godina veoma dugačak da bi se smatrao razumnim, a pogotovo kada nije doneta niti jedna odluka o meritumu predmeta pred prvostepenim sudom.
103. Sud nalazi da je došlo do povrede člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLjP-a.

Pravni efekti ove Presude

104. Sud ponavlja da nema zakonskog ovlašćenja da dodeljuje bilo kakvu vrstu naknade za slučajeve u kojima utvrdi kršenje Ustava i EKLjP-a (slučajevi Suda, [KI10/18](#), podnosilac zahteva Fahri Decani, Presuda od 8. oktobra 2019. godine, par. 119; [KI108/18](#), podnositeljka zahteva Blerta Morina, Rešenje o neprihvatljivosti od 5. septembra 2019. godine, par. 197; [KI19/21](#), podnosilac zahteva Sadik Pllana, Presuda od 18. jula 2022. godine par. 115; [KI06/21](#), podnosilac zahteva Dragan Mihajlović, Presuda od 22. decembra 2022. godine).

105. Sud ponavlja da, u nekim slučajevima, nalaz ustavne povrede predstavlja vrstu "pravedne naknade", posebno kada je podnosilac zahteva mogao da pretrpi nematerijalnu štetu. Međutim, pojedinci mogu tražiti odštetu od organa javne vlasti u slučajevima kada se utvri povreda njihovih ustavnih prava i sloboda. U slučajevima kada samo utvrđivanje povrede nije dovoljno i potrebna je novčana naknada, pojedinci imaju pravo da koriste zakonska sredstva koja su im na raspolaganju za ostvarivanje svojih prava, uključujući i naknadu materijalne i nematerijalne štete pred redovnim sudovima (slučajevi Suda [KI113/21](#), podnositeljka zahteva Bukurije Haxhimurati, Presuda od 20. decembra 2021. godine, par. 145-151; [KI10/18](#), podnosilac zahteva Fahri Decani, citirano iznad; [KI108/18](#), podnositeljka zahteva Blerta Morina, citirano iznad; [KI06/21](#), podnosilac zahteva Dragan Mihajlović, citirano iznad).
106. Sud ocenjuje da će, nakon ove presude, kojom se utvrđuje da je počinjena povreda člana 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a, redovni sudovi morati preduzeti sve neophodne korake da se pravni predmet okonča pojačanom dinamikom i u jednom što kraćem mogućem vremenskom roku.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni Sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 27 i 49 Zakona, i u skladu sa pravilima 48. (1) (a) Poslovnika o radu, dana 31. avgusta 2023. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede stava 2. člana 31 [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa stavom 1. člana 6 (Pravo na pravično suđenje) Evropske Konvencije o Ljudskim pravima, u pogledu prava na pravično i nepristrasno suđenje unutar razumnog vremenskog roka;
- III. Da naloži Osnovnom sudu da obavesti Ustavni sud u najkraćem mogućem roku, ali ne duže od 6 (šest) meseci, odnosno do 29. februara 2024., u vezi sa merama koje su preduzete za sprovođenje Presude ovog Suda, u skladu sa pravilom 60. Poslovnika o radu;
- IV. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- V. DA OBJAVI ovo Presudu u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- VI. Ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Radomir Laban

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani